

Προσδοκίες για βαθμούς

- Οι χώρες διαφέρουν ως προς τον τρόπο που χρησιμοποιούν τους βαθμούς, αλλά όλες τείνουν να επιβραβεύουν την κατάκτηση δεξιοτήτων και συμπεριφορών που προάγουν τη μάθηση.
- Οι εκπαιδευτικοί τείνουν να δίνουν στα κορίτσια και στους μαθητές από κοινωνικοοικονομικά ευνοημένα περιβάλλοντα καλύτερους βαθμούς στο σχολείο, ακόμη και αν δεν έχουν καλύτερες επιδόσεις και συμπεριφορές από τα αγόρια και τους μαθητές από κοινωνικοοικονομικά μη ευνοημένα περιβάλλοντα.
- Φαίνεται ότι οι βαθμοί δεν μετρούν μόνο την πρόοδο των μαθητών στο σχολείο, αλλά υποδεικνύουν επίσης τις δεξιότητες, τις συμπεριφορές, τις συνήθειες και τις στάσεις που εκτιμώνται στο σχολείο.

Οι σχολικοί βαθμοί είναι κάτι περισσότερο από πηγή άγχους - και υπερηφάνειας - μεταξύ των μαθητών είναι ένας τρόπος με τον οποίο η κοινωνία επικοινωνεί τις αξίες της σχετικά με την εκπαίδευση και τις δεξιότητες που απαιτούνται για να είναι κάποιος καλός μαθητής. Οι βαθμοί εξυπηρετούν τον πρωταρχικό σκοπό της προώθησης της μάθησης των μαθητών, καθώς ενημερώνουν τους μαθητές για την πρόδοό τους, προειδοποιούν τους εκπαιδευτικούς για τις ανάγκες των μαθητών τους και πιστοποιούν το βαθμό στον οποίο οι μαθητές έχουν εκπληρώσει τα καθήκοντα και κατακτήσει τις ικανότητες που εκτιμούν οι εκπαιδευτικοί και τα σχολεία.

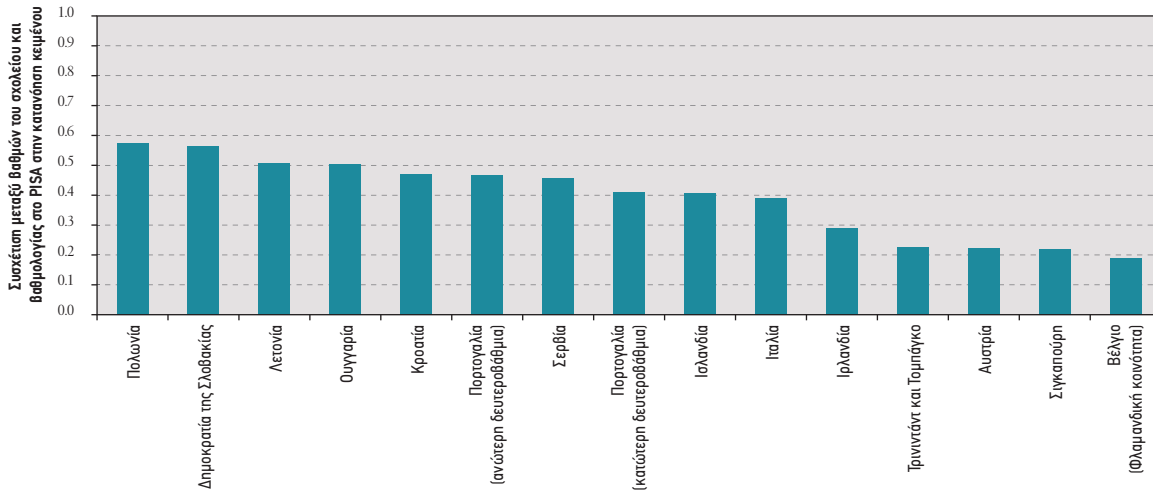
Οι βαθμοί μπορεί να έχουν μακροπρόθεσμες συνέπειες για έναν μαθητή

την κατάκτηση ικανοτήτων και δεξιοτήτων στην κατανόηση κειμένου μέσω βαθμολογίας στο μάθημα της γλώσσας αξιολόγησης. Οι περισσότεροι επιβραβεύουν επίσης τις δεξιότητες, τις στάσεις, τις συνήθειες και τις συμπεριφορές που είναι απαραίτητες για τη δια βίου μάθηση, όπως η ανάγνωση για ευχαρίστηση, η χρήση αποτελεσματικών στρατηγικών μάθησης και οι θετικές σχέσεις μαθητών-εκπαιδευτικών. Αυτό είναι επιθυμητό και αναμενόμενο· αλλά οι εκπαιδευτικοί φαίνεται να επιβραβεύουν και άλλα πράγματα.

Μέσω των βαθμών του σχολείου, οι εκπαιδευτικοί επιβραβεύουν ορισμένες συνήθειες, στάσεις και συμπεριφορές με στόχο την προώθηση της μάθησης. Σε όλες τις χώρες και οικονομίες, οι εκπαιδευτικοί επιβραβεύουν

Η συσχέτιση μεταξύ του βαθμού που έλαβαν οι μαθητές στο μάθημα της γλώσσας αξιολόγησης και της βαθμολογίας τους στην κατανόηση κειμένου στο PISA

Σημείωση: Η Μακάο-Κίνα, το Μεξικό και η Νέα Ζηλανδία παραλείπονται από αυτό το οχήμα επειδή μέτρησαν τη βαθμολογία των μαθητών ως pass/fail, καθώς τα συστήματα βαθμολόγησης διαφέρουν ανά περιοχή ή/και σχολείο.

Οι χώρες ταξινομούνται κατά φθίνουσα σειρά ως προς το ποσοστό των μαθητών με αποτυχία στο μάθημα της γλώσσας αξιολόγησης.

Πηγή: OECD (2012), *Grade Expectations: PISA*, OECD Publishing, Πίνακας B2.3.

Το πιο ανησυχητικό είναι ότι το PISA διαπίστωσε ότι τα σχολεία και οι εκπαιδευτικοί επιβραβεύουν συστηματικά ορισμένα χαρακτηριστικά των μαθητών που δεν σχετίζονται με τη μάθηση. Για παράδειγμα, μετά τη συνεκτίμηση των μαθητών της ικανότητας στην κατανόηση κειμένου, τις συνήθειες μελέτης και τη στάση απέναντι στο σχολείο και τη μάθηση, σε όλες τις χώρες και οικονομίες τα κορίτσια και οι μαθητές από κοινωνικοοικονομικά ευνοημένα περιβάλλοντα λαμβάνουν υψηλότερους βαθμούς από τους συνομηλίκους τους. Αυτή η πρακτική θα μπορούσε να έχει εκτεταμένες - και μακροχρόνιες - επιπτώσεις για δύο λόγους: οι μαθητές συχνά βασίζονται στις προσδοκίες τους για περαιτέρω εκπαίδευση και σταδιοδρομία στους βαθμούς που λαμβάνουν στο σχολείο - και τα σχολικά συστήματα χρησιμοποιούν τους βαθμούς για να καθοδηγήσουν την επιλογή των μαθητών για προγράμματα ακαδημαϊκού προσανατολισμού και, αργότερα, για την είσοδο στο πανεπιστήμιο.

Τα σχολεία σε όλο τον κόσμο χρησιμοποιούν βαθμούς...

Περισσότερο από το 95% των μαθητών στις χώρες και τις οικονομίες που συμμετείχαν στο PISA 2009 - εκτός από την Κορέα - φοιτούν σε σχολείο που μετρά τις επιδόσεις των μαθητών μέσω δοκιμασιών που προετοιμάζει ο εκπαιδευτικός, χαρτοφυλακίων ή εργασιών των μαθητών. Στις περισσότερες περιπτώσεις, οι μαθητές λαμβάνουν ανατροφοδότηση σχετικά με αυτές τις αξιολογήσεις με τη μορφή σχολικών βαθμών. Το PISA επεδίωξε να διαπιστώσει πώς τα εκπαιδευτικά συστήματα χρησιμοποιούν τους βαθμούς αυτούς και κατά πόσο αυτοί απονέμονται δίκαια. Περίπου 17 χώρες και οικονομίες μοίρασαν ένα πρόσθετο ερωτηματολόγιο σχετικά με την εκπαιδευτική σταδιοδρομία κατά τη διεξαγωγή της αξιολόγησης PISA 2009. Το ερωτηματολόγιο περιλάμβανε μια ερώτηση που ρωτούσε τους μαθητές σχετικά με τη βαθμολογία που έλαβαν στο προηγούμενο μάθημα της γλώσσας αξιολόγησης.

...αλλά με διαφορετικούς τρόπους

Λίγες χώρες και οικονομίες έχουν τα ίδια συστήματα βαθμολόγησης: μάλιστα, ακόμη και τα σχολεία εντός μιας χώρας μπορεί να έχουν διαφορετικούς τρόπους βαθμολόγησης. Επιπλέον, τα διάφορα εκπαιδευτικά συστήματα καθιερώνουν τους δικούς τους τρόπους ενημέρωσης των μαθητών ότι απέτυχαν στο μάθημα ή στην αξιολόγηση. Σε ορισμένες χώρες, το σύστημα βαθμολόγησης επιτρέπει μόνο μία πιθανή τιμή για την αποτυχία. Αυτό σημαίνει ότι οι μαθητές που αποτυγχάνουν δεν γνωρίζουν πόσο απέχουν από την εκπλήρωση των κριτηρίων επιτυχίας. Αυτό συμβαίνει στην Αυστρία, την Κροατία, την Ουγγαρία, την Πολωνία, τη Σερβία και τη Σλοβακική Δημοκρατία. Άλλες χώρες καθορίζουν τον βαθμό επιτυχίας κάπου στη μέση της κλίμακας, γεγονός που δίνει στους μαθητές μια ιδέα για το πόσο μακριά βρίσκονται από τα ελάχιστα κριτήρια επιτυχίας. Η Φλαμανδική Κοινότητα του Βελγίου, η Ιταλία και η Σιγκαπούρη, για παράδειγμα, καθορίζουν το όριο επιτυχίας/αποτυχίας στο 50% της κλίμακας βαθμολόγησης. Στην Ιρλανδία, η κλίμακα βαθμολόγησης κυμαίνεται από το 0 έως το 100, αλλά μόνο οι βαθμολογίες κάτω του 40 θεωρούνται μη ικανοποιητικές ή αποτυχημένες. Σε ορισμένες χώρες, όπως η Αυστρία, η Ουγγαρία, η Πολωνία και η Σλοβακική Δημοκρατία, οι υπόλοιπες τιμές στην κλίμακα βαθμολόγησης αντικατοπτρίζουν την ποιότητα του επιτυχόντος βαθμού με σαφείς και ευδιάκριτες ενδείξεις, όπως «επαρκής», «καλός», «πολύ καλός» και «άριστος». Εν τω μεταξύ, άλλες χώρες, συμπεριλαμβανομένης της Ισλανδίας και της Ιρλανδίας, χρησιμοποιούν μια ευρύτερη σειρά αριθμητικών τιμών (π.χ. 50 έως 100, 10 έως 20 ή 6 έως 10).

Συστήματα βαθμολόγησης σε διάφορες χώρες και οικονομίες

Βαθμός που σηματοδοτεί αποτυχία	Εύρος σήμανσης					Τα σχολεία ή οι περιφέρειες έχουν διαφορετικά συστήματα βαθμολόγησης
	1 έως 5	1 έως 6	1 έως 10	1 έως 20	1 έως 100	
Πολλές πιθανές τιμές	Πορτογαλία (κατώτερη δευτεροβάθμια)		Ισλανδία, Ιταλία, Λετονία	Πορτογαλία (ανώτερη δευτεροβάθμια)	Βέλγιο (Φλαμανδική Κοινότητα), Ιρλανδία, Σιγκαπούρη, Τρινιντάντ και Τομπάγκο	Μακάο-Κίνα, Μεξικό, Νέα Ζηλανδία
Μία τιμή	Αυστρία, Ουγγαρία, Σερβία	Κροατία, Πολωνία, Σλοβακική Δημοκρατία				

Πηγή: OECD (2012), *Grade Expectations: PISA*, OECD Publishing. Πίνακας B2.1.

Τα σχολικά συστήματα διαφέρουν επίσης σημαντικά ως προς τον βαθμό στον οποίο περνούν ή αποτυγχάνουν οι μαθητές. Περισσότερο από το 30% των μαθητών της κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Πορτογαλία έλαβαν μη προβιβάσιμο βαθμό, ποσοστό που συνάδει με τον μεγάλο αριθμό μαθητών που ανέφεραν ότι επανέλαβαν μια τάξη κατά τη διάρκεια της σχολικής τους σταδιοδρομίας. Το ποσοστό των μαθητών που λαμβάνουν μη προβιβάσιμο βαθμό είναι επίσης υψηλό στην Ιταλία, τη Μακάο-Κίνα, τη Νέα Ζηλανδία και τη Σιγκαπούρη, όπου τουλάχιστον το 10% των μαθητών ανέφεραν ότι έλαβαν μη προβιβάσιμο βαθμό στο μάθημα της γλώσσας αξιολόγησης. Η βαθμολογία που σηματοδοτεί αποτυχία είναι σχετικά ασυνήθιστη στην Αυστρία, το Βέλγιο (Φλαμανδική Κοινότητα), την Κροατία, την Ουγγαρία, την Ισλανδία, την Ιρλανδία, τη Λετονία, την Πολωνία, τη Σερβία και τη Δημοκρατία της Σλοβακίας, όπου λιγότερο από το 5% των μαθητών λαμβάνουν μη προβιβάσιμο βαθμό.

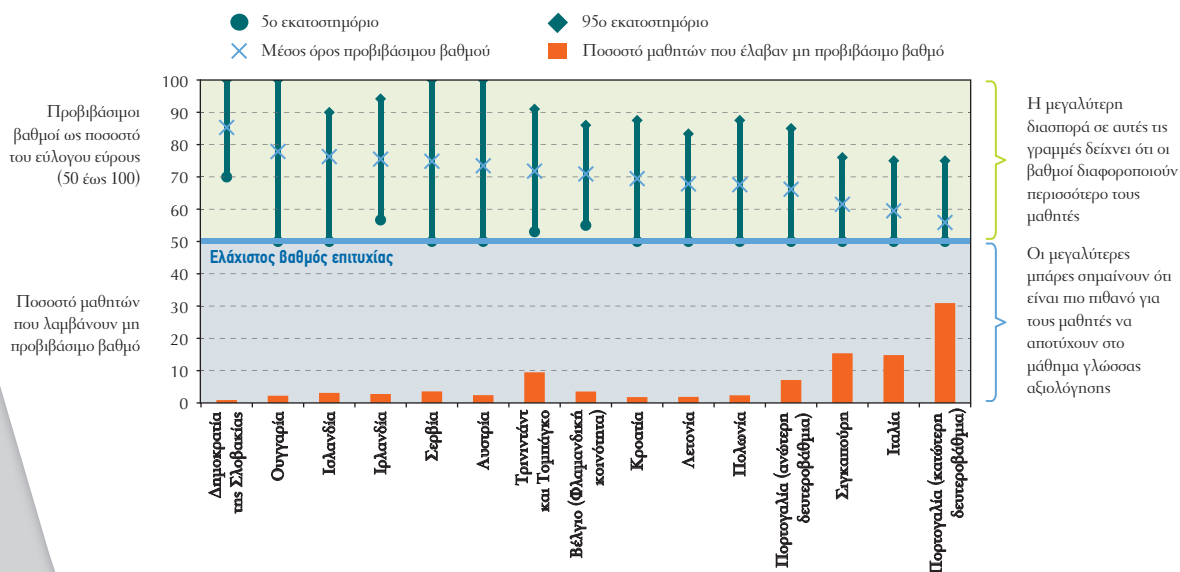
Αποτελεσματικές πρακτικές βαθμολόγησης

- Οι βαθμοί πρέπει να μεταδίδουν σαφείς και χρήσιμες πληροφορίες με σκοπό την προώθηση της μάθησης.
- Οι βαθμοί θα πρέπει να βασίζονται σε σαφή και συγκεκριμένα κριτήρια, μετρώντας την επίτευξη σε σχέση με προκαθορισμένους στόχους.
- Οι βαθμοί δεν πρέπει να χρησιμοποιούνται για να σηματοδοτούν προσδοκίες ή για να κρίνουν τη συμπεριφορά ή τον γραφικό χαρακτήρα. Εάν είναι απαραίτητο, διαχωρίστε τους βαθμούς που σχετίζονται με τη συμπεριφορά από εκείνους που σχετίζονται με την επίδοση.
- Μην χρησιμοποιείτε βαθμούς για να τιμωρείτε τους μαθητές για καθυστερημένη ή ελλιπή εργασία.
- Βαθμοί πολύ κάτω από το βαθμό επιτυχίας μπορούν να αποθαρρύνουν τους μαθητές και να αποθαρρύνουν την περαιτέρω προσπάθεια.
- Οι βαθμοί δεν πρέπει να βασίζονται σε μια καμπύλη, καθώς αυτό δημιουργεί μη υγιή ανταγωνισμό και μειώνει τα κίνητρα.
- Δεν χρειάζεται να επιστραφούν στους μαθητές όλες οι ασκήσεις αξιολόγησης με βαθμολογία.
- Σε ορισμένα πλαίσια, είναι προτιμότερες οι ποιοτικές προσωπικές αξιολογήσεις που δεν σχετίζονται με αριθμητική κλίμακα αξιολόγησης.

Οι αναλύσεις δείχνουν ότι οι χώρες και οι οικονομίες που έχουν ένα σύστημα βαθμολόγησης με περιορισμένο αριθμό τιμών και χρησιμοποιούν ετικέτες που αναφέρονται σε σαφείς κατηγορίες επιδόσεων (π.χ. «επαρκές», «καλό», «πολύ καλό», «άριστο») μπορούν να διαφοροποιήσουν καλύτερα τις σχετικές επιδόσεις των μαθητών. Στην Αυστρία, την Ουγγαρία, την Πολωνία και τη Σερβία οι βαθμοί των μαθητών δεν συγκεντρώνονται γύρω από το μέσο όρο τόσο πολύ όσο στην Ιταλία, τη Σιγκαπούρη και στα σχολεία της κατώτερης δευτεροβάθμιας εκπαίδευσης στην Πορτογαλία, όπου συγκριτικά λίγοι μαθητές λαμβάνουν βαθμούς στην κορυφή ή στο κάτω μέρος της κλίμακας επιτυχίας, παρόλο που υπάρχουν δυναμικά περισσότερες τιμές που μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη διαφοροποίηση των μαθητών.

Πώς οι χώρες και οι οικονομίες ορίζουν την «επιτυχία» και την «αποτυχία»

Η μεγαλύτερη διασπορά σε αυτές τις γραμμές δείχνει ότι οι βαθμοί διαφοροποιούν περισσότερο τους μαθητές

Οι μεγαλύτερες μπάρες σημαίνουν ότι είναι πιο πιθανό για τους μαθητές να αποτύχουν στο μάθημα γλώσσας αξιολόγησης

Σημείωση: Η Μακάο-Κίνα, το Μεξικό και η Νέα Ζηλανδία παραλείπονται από αυτό το σχήμα επειδή μέτρησαν τη βαθμολογία των μαθητών ως pass/fail, καθώς τα συστήματα βαθμολόγησης διαφέρουν ανά περιοχή ή/και σχολείο. Για λόγους σύγκρισης, οι βαθμοί επιτυχίας θεωρούνται ως ποσοστό του εύρους του χαμηλότερου βαθμίου επιτυχίας ορίζεται στο 50 και ο υψηλότερος δυνατός βαθμός στο 100.

Οι χώρες ταξινομούνται κατά φθίνουσα σειρά του μέσου όρου επιτυχίας.

Πηγή: OECD (2012), *Grade Expectations: PISA*, OECD Publishing, Πίνακας B2.2.

Συμπέρασμα: Δεδομένου ότι οι βαθμοί είναι σημαντικοί για ό,τι συμβαίνει τόσο εντός όσο και εκτός σχολείου, είναι ζωτικής σημασίας για τα σχολικά συστήματα να ευθυγραμμίσουν τις πολιτικές βαθμολόγησης με τη συνολική αξιολόγηση και τα πλαίσια αξιολόγησής τους και να προωθήσουν αποτελεσματικές πρακτικές βαθμολόγησης που ανταμείβουν τις συμπεριφορές και τις στάσεις που βοηθούν ώστε να μαθαίνουν οι μαθητές.

Για περισσότερες πληροφορίες

Επικοινωνία Guillermo Montt (Guillermo.MONTT@oecd.org)

Βλέπε OECD (2012), *Grade Expectations: PISA*, OECD Publishing.

Αρχικά εκδοθέν από τον ΟΟΣΑ με τον τίτλο: “Grade Expectations”, PISA in Focus, No. 26, Εκδόσεις ΟΟΣΑ, Παρίσι, <https://doi.org/10.1787/5k49czl2s8bv-en>. Η μετάφραση δεν έγινε από τον ΟΟΣΑ και δεν πρέπει να θεωρείται επίσημη μετάφραση του ΟΟΣΑ. Η ποιότητα της μετάφρασης και η συμφωνία της με τη γλώσσα του πρωτότυπου κειμένου είναι αποκλειστική ευθύνη του/της/των μεταφραστή/τριας/ών. Σε περίπτωση ασυμφωνίας ανάμεσα στην πρωτότυπη εργασία και στη μετάφραση, μόνο το πρωτότυπο κείμενο θα θεωρηθεί έγκυρο.

Η χρήση του αρσενικού γένους γίνεται χάρην οικονομίας, προκειμένου να αποφευχθεί η προσθήκη πολλαπλών επιθημάτων που δυσκολεύουν την ανάγνωση του κειμένου και δεν αναφέρεται αναγκαστικά στο πραγματικό γένος των υποκειμένων.

Η μετάφραση, προσαρμογή και γραφιστική επιμέλεια του κειμένου έγιναν στο πλαίσιο του Έργου «Δημιουργία Ερευνητικών Υποδομών, Επεξεργασία Ερευνητικού Υλικού και Επικοινωνία Αποτελεσμάτων Διεθνών Εκπαιδευτικών Ερευνών» με Επιστημονικό Υπεύθυνο τον Καθηγητή του Πανεπιστημίου Ιωαννίνων Αναστάσιο Εμβαλωτή. Χρηματοδοτήθηκε βάσει της Προγραμματικής Σύμβασης του Υπουργείου Παιδείας, Θρησκευμάτων και Αθλητισμού με το Πανεπιστήμιο Ιωαννίνων μέσω του Τομεακού Προγράμματος Ανάπτυξης 2021-2025.